

LB-2004-56746 - RG-2005-289

INSTANS:	Borgarting lagmannsrett - Kjennelse.
DATO:	2004-10-01
DOKNR/PUBLISERT:	LB-2004-56746 - RG-2005-289
STIKKORD:	Sivilprosess. Dommers habilitet. Tidligere klientforhold. Domstolloven § 108.
SAMMENDRAG:	Tingrettsdommer ble ansett inhabil på grunn av tidligere klientforhold til den ene part i en sak om ærekrenkelse og krav om erstatning og oppreisning. Dommeren hadde som advokatfullmektig behandlet saker for den ene saksøkte, et TV-selskap. Saken var ikke av rent økonomisk art og klientforholdet lå under åtte år tilbake i tid. Vist til Rt-1974-1266 .
SAKSGANG:	Oslo tingrett - Borgarting lagmannsrett LB-2004-56746.
PARTER:	A (Advokat Per Danielsen) mot Ansvarlig redaktør Kåre Valebrokk, B, C, TV 2 AS, D, E, F (Advokat Cato Schiøtz).
FORFATTER:	Lagdommer Trygve Schiøll. Lagdommer Magne Spilde. Kst. lagmann Dag Stousland.

Saken gjelder dommers habilitet.

A har reist sak ved Oslo tingrett mot TV 2 AS m fl (TV 2). Hovedforhandling er berammet til 5 oktober 2004. Det er satt av ni dager til hovedforhandlingen.

Ved brev av 14 september 2004 til partene meddelte tingrettsdommer Arne Lyng at saken på grunn av sykdom var tildelt ham. Han opplyste videre:

... at jeg i perioden 29. oktober 1993 til 31. mars 1997 var ansatt som advokatfullmektig i advokatfirmaet Lyng & Co. Firmaet ved advokat Jon Lyng hadde flere oppdrag for TV 2 AS. Som advokatfullmektig prosederte jeg en sak for TV 2 (Oslo byretts sak 95-06236 A/11, dom avsagt 16. mai 1997). Jeg bisto også advokat Jon Lyng under saksforberedelsen i andre saker hvor TV 2 var firmaets klient. Jeg kan i dag huske en sak, den såkalte Selfangersaken. For øvrig opplyses det at advokat Jon Lyng var min onkel.

Undertegnede var dommer i straffesak mot A (sak nr 02.04146 M/03). Dom ble avsagt 18. september 2002. A ble frifunnet, en meddommer stemte for domfellelse.

Jeg har på denne bakgrunn vurdert min habilitet, og kommet til at jeg kan behandle saken.

As prosesfullmektig skrev i prosesskrift av 16 september 2004 følgende:

Det vises til rettens brev datert 14. september 2004, der det opplyses at tingrettsdommer Arne Lyng har hatt oppdrag for saksøkte som deres advokat. Forholdet er i seg selv egnet til å svekke tilliten. Hertil kommer at det herved påstås inhabilitet.

A la ned påstand om at tingrettsdommer Lyng viker sete.

TV 2 AS' prosesfullmektig bemerket i prosesskrift av 20 september 2004 følgende:

Under henvisning til Oslo tingretts brev av 14. d.m. skal jeg få opplyse at saksøkte ikke anser Dem som inhabil. Bakgrunnen for dette er en vurdering av bistandens art og en vurdering av antall år siden bistanden ble gitt for så vidt gjelder saken for TV 2.

Undertegnede kjenner ikke til hva A ble tiltalt for, men dette spiller formodentlig mindre rolle. Jeg legger til grunn at saken gjaldt noe helt annet og at det forhold at A ble frifunnet mot en meddommers stemme, vanskelig kan medføre inhabilitet.

Det er etter undertegnedes oppfatning ingen fare for at Deres tidligere befatning med A

skal medføre dom i TV 2s favør. Det er tvert imot min generelle oppfatning at dommere har lettere for å gå i motsatt retning - for på denne måte å markere sin uavhengighet/habilitet.

Jeg er kjent med saksøkers prosesskrift av 15 d.m. og har ingen bemerkninger til dette utover at saksøkte er uenig i at forholdet er egnet til å svekke tilliten.

De saksøkte la ned påstand om at tingrettsdommer Lyng ikke viker sete.

Oslo byrett, ved avdelingsleder/tingrettsdommer Ellen Meinich Martens avsa 24 september 2004 kjennelse med slik slutning:

Tingrettsdommer Arne Lyng viker ikke sete i sak 03-007990TVI-OTIR/03.

A har påkjært kjennelsen og har anført:

Kjæremålet retter seg mot tingrettens bevisbedømmelse og rettsanvendelse.

Det anføres at tingrettsdommer Arne Lyng er inhabil. Det anføres å foreligge særegne omstendigheter som er skikket til å svekke tilliten til hans uhildethet, se Domstollovens § 108. Det vises spesielt til bestemmelsens annet punkt, kravet herfra er at han skal vike sete.

Som er beskrevet i tingrettens kjennelse, har Arne Lyng i mange år arbeidet for TV 2 AS. Han har mottatt godtgjørelse (salær/lønn) for å forfekte TV 2s synspunkter over en årrekke. Han har både prosedert for TV 2 og forberedt andre saker for samme.

Forholdet vedvarte i en fireårsperiode. Det synes å ha forholdt seg slik at Lyng som advokatfullmektig har fått sin opplæring i nevnte periode. Det antas derfor at han, selv om han har vært borte fra TV 2 i noen år, fortsatt vil måtte være preget av forholdet til TV 2 og den « kultur » han har arbeidet i. Det antas at han har fått grunnholdninger som den kjærende part ikke har tillit til at han vil klare å holde seg helt fri fra.

Det presiseres av ordensmessige grunner at slektskapsforholdet med avdøde advokat Jon Lyng, ikke påberopes. Heller ikke påberopes som inhabilitetsgrunn at Arne Lyng har behandlet en sak hvor A ble frifunnet.

Derimot vises til motpartens prosesskrift datert 21.09.04, der det fremholdes at et tilfelle som det nærværende kan føre til motsatt virkning - at Arne Lyng vil strekke seg lenger i favør av A enn ellers. Men dette vil i tilfelle være like ille. Tvert imot er det nettopp slikt som skal unngås - dommere skal være fullstendig uavhengige i forhold til begge parter.

Aller viktigst er at A dessverre overhodet ikke har tillit til tingrettsdommer Arne Lyng, hans bakgrunn tatt i betraktning.

.....

Det kreves saksomkostninger med kr 3.400 eks. mva. I tillegg kommer eventuelt rettsgebyr.

A har lagt ned slik påstand:

Tingrettsdommer Arne Lyng viker sete i sak 03-007990TVI-OTIR/03.

Kjæremotparten, TV 2 AS m fl, har i tilsvaret av 1 oktober 2004 fastholdt at tingrettsdommer Lyng er habil og vist til det som er anført i tidligere prosesskrift av 20 september 2004

Kjæremotparten har lagt ned slik påstand:

Oslo tingretts kjennelse av 24. september 2004 i sak 03-007990TVI-OTIR/03 stadfestes

Lagmannsretten har kommet til et annet resultat enn tingretten og bemerker:

Saken gjelder kun om tingrettsdommer Arne Lyng på grunn av sitt arbeid som advokatfullmektig i tiden 29 november 1993 til 31 mars 1997 bør vike sete i saken mellom A og TV 2 AS m fl.

Hvorvidt tingrettsdommer Lyng kan være dommer i saken, må avgjøres etter domstolloven

§ 108, som lyder:

Dommer eller lagrettemedlem kan heller ikke nogen være, når andre særegne omstendigheter foreligger, som er skikket til å svekke tilliten til hans uhildethet. Navnlige gjelder dette, når en part av den grunn krever, at han skal vike sete.

Arbeidet som advokatfullmektig, som omfattet arbeid for TV 2, ligger syv og et halvt år tilbake i tid. Arbeidets art var etter lagmannsrettens mening utvilsomt av en slik art at det er en omstendighet som kan etablere inhabilitet. Som anført av Høyesterett i Rt-1974-1266, vil avgjørelsen avhenge av klientforholdets art, dets varighet og hvor lang tid tilbake i tiden forbindelsen ble avsluttet. I nevnte avgjørelse la Høyesterett vekt på at det gjaldt et klientforhold i en sak av rent økonomisk karakter og at det var gått ni år siden det aktuelle klientforhold ble avsluttet.

Den aktuelle saken gjelder ærekrenkelse og krav om erstatning og oppreisning i den forbindelse. Det er således ikke en sak av rent økonomisk art. Det legges til grunn at heller ikke de saker Lyng var med på å behandle som advokatfullmektig var av rent økonomisk art; « Selfangersaken » er nevnt av Lyng i hans brev til partene.

Lagmannsretten har kommet til at sakens art tilsier at det advokatarbeid tingrettsdommer Arne Lyng tidligere har utført for TV 2, og som ligger under åtte år tilbake i tid, er en særlig omstendighet som tilsier at han ikke kan være dommer i saken, jf domstoloven § 108. Som tilleggsmoment for dette resultat kommer at A har krevd at Lyng skal vike sete.

Ved avgjørelsen av inhabilitetsspørsmålet skal det også legges vekt på hvordan allmennheten vil oppfatte forholdet. Lagmannsretten er kommet til at når advokatfirmaet tingrettsdommer Lyng arbeidet i hadde flere oppdrag for TV 2 over tid, vil det være riktigst at dommeren viker sete.

Kjæremålet har etter dette ført frem og kjæremotparten skal erstatte kjærende parts omkostninger, jf tvistemålsloven § 172 første ledd jf § 180 annet ledd, i det lagmannsretten ikke har vært i slik tvil i saken at det er grunn til å anvende unntaksbestemmelsen i § 172 annet ledd. Omkostningene er oppgitt til 3 400 kroner eksklusive merverdiavgift. I tillegg kommer rettgebyr. Kjæremålet i saken er kortfattet. Lagmannsretten setter omkostningene til 1 500 kroner med tillegg av merverdiavgift. Renter er ikke påstått.

Kjennelsen er enstemmig.

Slutning:

1 Tingrettsdommer Arne Lyng viker sete i Oslo tingretts sak 03-007990TVI-OTIR/03.

2 I saksomkostninger for lagmannsretten betaler TV 2 AS, ansvarlig redaktør Kåre Valebrokk, D, F, C, B og E en for alle og alle for en til A 1.860 -ettusenåttehundreogseksti- kroner innen 2 - to - uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen.